

**Odam savdosiga qarshi kurash faoliyati va uning o'ziga xos
xususiyatlari**

Aminov Javohir Baxtiyor o'g'li

IIV Akademiyasi kursanti

Sulaymonov Odilbek Akramjon o'g'li

IIV Akademiyasi kursanti

ANNOTATSIYA : *Odam savdosining asli, insonlar orasidagi tovarlar va xizmatlar almashish va sotish faoliyatini ifodalaydi. Bu, insonlar o'rtasida xizmatlar, mahsulotlar yoki boshqa qiymatli narsalarni almashtirish va sotish jarayonidir. Savdo, odatda, narxlarni belgilash, marketing, sotib olish, sotish, va tijoratda xarid qilishni o'z ichiga oladi. Savdo faoliyati sodda o'zi qilib tushuntirilsa, savdo mashxurligining ko'p toifaligi mavjud. Bu xilma-xil, qishloq xo'jaligidan texnologiya va xizmatlarga qadar bo'lgan har qanday narsalarni o'z ichiga oladi. Savdo, tijoratga o'xshash ko'plab soxalar va xilma-xil tartibda qismlarga bo'linadi. Ma'muriyat, moliya, marketologiya va tijoratbilimlarning barcha birida savdo, yangi ishga yaraydigan bozorlar va imkoniyatlarni ochildiradi. Odam savdosi, insonlar o'rtasidagi eng asosiy ta'minotchi va faoliyat turlaridan biri hisoblanadi.*

АННОТАЦИЯ: *" Ваша статья описывает множество различных типов человеческой торговли очень точно и понятно. Торговля - это первичная деятельность между людьми, которая заключается в обмене и продаже всего, от услуг и товаров до других ценностей между людьми. Эта деятельность включает в себя такие процессы, как маркетинг, закупки, продажи и покупки, а также торговля. Она охватывает широкий спектр сфер, от сельского хозяйства до технологий и услуг. Торговля разделяется на различные отрасли, подобные управлению, финансам, маркетингу и торговому делу, которые всех вместе создают новые рынки и возможности. Торговля считается одним из самых важных и основных видов деятельности*

ANNOTATION: *The essence of commerce lies in the exchange and trade of goods and services among people. It involves the process of buying and selling valuable items or services among individuals. Commerce typically encompasses activities such as price determination, marketing, procurement, selling, and purchasing, as well as engaging in trade. If commerce were to be simplistically explained, it revolves around the exchange of goods and services between individuals, but its scope is much broader. It encompasses a wide range of things, from agricultural produce to technology and services. Commerce is divided into various sectors and segments, similar to trade, which includes agriculture, industry, services, and others. Commerce, through its various facets such as finance, management, marketing, and economics, fosters new market opportunities and possibilities. It is considered one of the fundamental and crucial elements among human activities.*

Kalit so'zlar: *Odam savdosi, odam savdosiga qarshi kurashish, voyaga yetmaganla avdosi, odam savdosidan jabrlangan shaxs, odam savdosini oldini olish*

Ключевые слова; *Человеческая коммерция, конкуренция против человеческой коммерции, автомат, ружейны закон, нелегальный, продажа огнестрельного торговля оружием*

Keywords: *Firearm, weapon, pistol, rifle, weapon law, illegal, firearms sale, weapon trade, illegal weapon trade*

" Odam savdosi — kuch bilan tahdid qilish yoki kuch ishlatish yoxud majburlashning boshqa shakllaridan foydalanish, o'g'irlash, firibgarlik, aldash, hokimiyatni suiiste'mol qilish yoki vaziyatning qaltisligidan foydalanish orqali yoxud boshqa shaxsni nazorat qiluvchi shaxsning roziligini olish uchun to'lovlar yoki manfaatdor etish evaziga og'dirib olish yo'li bilan odamlardan foydalanish maqsadida ularni yollash, tashish, topshirish, yashirish yoki qabul qilish. Odamlardan foydalanish boshqa shaxslarning fohishaligidan foydalanishni yoki

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

ulardan shahvoniy foydalanishning o'zga shakllarini, majburiy mehnatni yoki xizmatlarni, qullikni yoxud qullikka o'xshash odatlarni, erksizlik holatini yoxud inson a'zolarini va to'qimalarini olishni anglatadi; O'zbekiston Respublikasi hududida quyidagilar taqiqlanadi odam savdosiga qarshi kurashish sohasidagi davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat odam savdosiga qarshi kurashishga, shu jumladan odam savdosiga imkon beruvchi sabablar va shart-sharoitlarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish odam savdosining oldini olishga qaratilgan huquqiy, siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, tibbiy, profilaktika chora-tadbirlarini, axborotga oid chora-tadbirlarni amalga oshirish, shu jumladan aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish odam savdosini o'z vaqtida aniqlash va unga chek qo'yish, uning oqibatlarini bartaraf etish, shuningdek odam savdosi bilan shug'ullanuvchi shaxslar javobgarligining muqarrarligi prinsipini ta'minlash odam savdosidan jabrlanganlarni, odam savdosidan jabrlangan deb taxmin qilinayotganlarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, shu jumladan ijtimoiy himoya qilish odam savdosiga qarshi kurashish sohasida ilmiy-tadqiqot ishlari, konferensiyalar, seminar-treninglar va davra suhbatlari o'tkazishga doir faoliyatni, shuningdek ushbu sohadagi faoliyatni amalga oshiruvchi davlat organlari xodimlarini kasbga tayyorlashga, qayta tayyorlashga va ularning malakasini oshirishga doir faoliyatni rivojlantirish hamda rag'batlantirish odam savdosiga qarshi kurashish sohasidagi xalqaro Odam savdosiga qarshi kurashishga doir faoliyatni bevosita amalga oshiruvchi davlat organlari quyidagilardan iborat:

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi;

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi;

O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati;

O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi;

O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi, O'zbekiston Respublikasining xorijdagi diplomatik vakolatxonalari va konsullik muassasalari;

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi.

Odam savdosiga qarshi kurashishga doir faoliyatni qonunchilikka muvofiq

boshqa davlat organlari ham amalga oshirishi mumkin.

Odam savdosining oldini olishga doir chora-tadbirlar quyidagilarni o'z ichiga oladi fuqarolarning odam savdosidan jabrlanishining oldini olishga, ularning himoyasiz va xavf ostida qolishiga sabab bo'lgan ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqish hamda amalga oshirishni odam savdosiga qarshi kurashish sohasidagi muammolarni aniqlash va ushbu muammolarning yechimlarini ishlab chiqish maqsadida mazkur sohadagi faoliyatning doimiy monitoringini amalga oshirishni odam savdosidan jabrlanganlar tushib qolishi mumkin bo'lgan xavfli vaziyatlar haqida, davlat hamda odam savdosidan jabrlanganlarga yordam ko'rsatish va ularni himoya qilish bo'yicha ixtisoslashtirilgan muassasalar tomonidan taqdim etiladigan himoya choralari to'g'risida, odam savdosiga qarshi kurashish uchun davlat tomonidan ko'rilayotgan jinoiy va ma'muriy ta'sir choralari haqida jamiyatning xabardorligini oshirishni turistik faoliyatni, shuningdek aholini ish bilan ta'minlashga oid faoliyatni amalga oshiruvchi yuridik shaxslar faoliyatiga doir talablarni belgilashni;

O'zbekiston Respublikasining davlat ta'lim muassasalarida va nodavlat ta'lim tashkilotlarida odam savdosiga qarshi kurashish sohasidagi ta'lim dasturlarini ishlab chiqishni va amalga oshirishni;

odam savdosiga qarshi kurashishga doir faoliyatni amalga oshiruvchi davlat organlari xodimlarini kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish choralari ko'rishni.

Odam savdosining oldini olish qonunchilikka muvofiq boshqa chora-tadbirlarni ham o'z ichiga olishi mumkin.

Odam savdosidan jabrlanganlarni, odam savdosidan jabrlangan deb taxmin qilinayotganlarni qayta yo'naltirish davlat organlarining odam savdosidan jabrlanganlarni himoya qilishga doir hamkorligi tizimidan iboratdir. Odam savdosidan jabrlanganlarni qayta yo'naltirish davlat organlari tomonidan fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari hamda nodavlat notijorat tashkilotlari, odam savdosidan jabrlanganlarga yordam ko'rsatish va ularni himoya

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

qilish bo'yicha ixtisoslashtirilgan muassasalar bilan hamkorlikda amalga oshiriladi. Odam savdosidan jabrlanganlarni, odam savdosidan jabrlangan deb taxmin qilinayotganlarni qayta yo'naltirish davlat organlarining odam savdosidan jabrlanganlarni himoya qilishga doir hamkorligi tizimidan iboratdir. Odam savdosidan jabrlanganlarni qayta yo'naltirish davlat organlari tomonidan fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari hamda nodavlat notijorat tashkilotlari, odam savdosidan jabrlanganlarga yordam ko'rsatish va ularni himoya qilish bo'yicha ixtisoslashtirilgan muassasalar bilan hamkorlikda amalga oshiriladi. Bugungi kunda asr muammosiga aylangan odam savdosiga qarshi kurash nafaqat mahalliy, balki xalqaro darajadagi inson huquq va erkinlarini ta'minlashdagi asosiy masalalardan biridir. Achinarlisi, ushbu illatni oldini olishga qaratilgan keng qamrovli huquqiy targ'ibot tadbirlari olib borilishiga qaramay, millionlab insonlar odam savdosi qurboniga aylanmoqda. Mazkur jinoyatning rivojlanishiga sabab bo'layotgan omillardan biri fuqarolarning xorijga borish va mehnat qilishning tartib-qoidalari xususida yetarlicha ma'lumotlarga ega bo'lmashligi hamda firibgarlar tuzog'iga ilinib qolishidadir. Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, bugungi kunda o'q otar qurol va o'q dorilarning noqonuniy aylanishiga qarshi kurashish faqatgina huquqni muhofaza qiluvchi organlar yoki malum bir tashkilotlarning vazifa va majburiyati emas balki butun bir jamiyat oldida turgan katta bir vazifa hisoblanadi. Shunday ekan bu ishni amalga oshirishda hamma birgalikda harakat qilishi lozim. voyaga yetmagan shaxs savdosi — “odam savdosi” degan tushunchada ko'rsatilgan ta'sir o'tkazish vositalaridan foydalanilgan-foydalanilmaganligidan qat'i nazar, har qanday harakat yoki bitim bo'lib, ular vositasida voyaga yetmagan shaxs ota-onasi, boshqa qonuniy vakili yoki o'zga shaxs tomonidan qonunga xilof ravishda undan foydalanish maqsadida yoxud moddiy yoki boshqa naf olish maqsadida boshqa shaxsga haq evaziga beriladi;

kelib chiqish mamlakati — hududidan odam savdosidan jabrlanganlarni olib chiqish amalga oshirilgan yoki fuqarolari odam savdosidan jabrlangan davlat;

majburlash — majburlanayotgan shaxsni uning irodasiga qarshi yoki

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

irodasini chetlab o'tib, biror-bir harakatni amalga oshirishga yoki biror-bir harakatni bajarishni majburlovchi shaxsning yoki boshqa shaxslarning foydasi uchun rad etishga undash maqsadidagi jismoniy, ruhiy, jinsiy va iqtisodiy zo'ravonlik yoki ularni qo'llash tahdidi;

odam savdosi — kuch bilan tahdid qilish yoki kuch ishlatish yoxud majburlashning boshqa shakllaridan foydalanish, o'g'irlash, firibgarlik, aldash, hokimiyatni suiiste'mol qilish yoki vaziyatning qaltisligidan foydalanish orqali yoxud boshqa shaxsni nazorat qiluvchi shaxsning roziligini olish uchun to'lovlar yoki manfaatdor etish evaziga og'dirib olish yo'li bilan odamlardan foydalanish maqsadida ularni yollash, tashish, topshirish, yashirish yoki qabul qilish. Odamlardan foydalanish boshqa shaxslarning fohishaligidan foydalanishni yoki ulardan shahvoniy foydalanishning o'zga shakllarini, majburiy mehnatni yoki xizmatlarni, qullikni yoxud qullikka o'xshash odatlarni, erksizlik holatini yoxud inson a'zolarini va (yoki) to'qimalarini olishni anglatadi;

odam savdosidan jabrlangan shaxs — odam savdosidan, bunday harakatga rozilik berganligi-bermaganligidan va jinoyat protsessida ishtirok etganligi-etmaganligidan qat'i nazar, jabrlangan jismoniy shaxs;

odam savdosidan jabrlanganlarni identifikatsiya qilish — jismoniy shaxslarga nisbatan amalga oshiriladigan, ularga nisbatan odam savdosi sifatida malakalanadigan xatti-harakatlar sodir etilganligi to'g'risida yoki sodir etish niyati haqida ma'lumotlar olishga qaratilgan chora-tadbirlar majmui;

odam savdosiga qarshi kurashish — odam savdosining oldini olishga, uni aniqlashga, unga chek qo'yishga, uning oqibatlarini kamaytirishga, odam savdosidan jabrlanganlarga yordam ko'rsatishga doir faoliyat;

odam savdosidan jabrlangan deb taxmin qilinayotgan shaxs — dastlabki identifikatsiya qilish natijasida odam savdosidan jabrlangan deb taxmin qilinayotgan shaxs sifatida tan olingan jismoniy shaxs;

odam savdosi bilan shug'ullanuvchi shaxs — mustaqil ravishda yoki bir guruh shaxslar tarkibida odam savdosi bilan bog'liq har qanday harakatni sodir etuvchi jismoniy shaxs, shuningdek o'z harakatlari bilan odam savdosiga

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

ko'maklashayotgan, xuddi shuningdek garchi o'z mansab vakolatlariga ko'ra to'sqinlik qilishi va qarshi kurashishi shart bo'lsa-da, odam savdosiga to'sqinlik qilmayotgan va qarshi kurashmayotgan mansabdor shaxs.

Odam savdosining oldini olishga doir chora-tadbirlar quyidagilarni o'z ichiga oladi fuqarolarning odam savdosidan jabrlanishining oldini olishga, ularning himoyasiz va xavf ostida qolishiga sabab bo'lgan ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqish hamda amalga oshirishni odam savdosiga qarshi kurashish sohasidagi muammolarni aniqlash va ushbu muammolarning yechimlarini ishlab chiqish maqsadida mazkur sohadagi faoliyatning doimiy monitoringini amalga oshirishni odam savdosidan jabrlanganlar tushib qolishi mumkin bo'lgan xavfli vaziyatlar haqida, davlat hamda odam savdosidan jabrlanganlarga yordam ko'rsatish va ularni himoya qilish bo'yicha ixtisoslashtirilgan muassasalar tomonidan taqdim etiladigan himoya choralari to'g'risida, odam savdosiga qarshi kurashish uchun davlat tomonidan ko'rilayotgan jinoiy va ma'muriy ta'sir choralari haqida jamiyatning xabardorligini oshirishni turistik faoliyatni, shuningdek aholini ish bilan ta'minlashga oid faoliyatni amalga oshiruvchi yuridik shaxslar faoliyatiga doir talablarni belgilashni;

O'zbekiston Respublikasining davlat ta'lim muassasalarida va nodavlat ta'lim tashkilotlarida odam savdosiga qarshi kurashish sohasidagi ta'lim dasturlarini ishlab chiqishni va amalga oshirishni;

odam savdosiga qarshi kurashishga doir faoliyatni amalga oshiruvchi davlat organlari xodimlarini kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish choralarini ko'rishni talab qiladi.

Bugungi kunda asr muammosiga aylangan odam savdosiga qarshi kurash nafaqat mahalliy, balki xalqaro darajadagi inson huquq va erkinlarini ta'minlashdagi asosiy masalalardan biridir. Achinarlisi, ushbu illatni oldini olishga qaratilgan keng qamrovli huquqiy targ'ibot tadbirlari olib borilishiga qaramay, millionlab insonlar odam savdosi qurboniga aylanmoqda. Mazkur jinoyatning rivojlanishiga sabab bo'layotgan omillardan biri fuqarolarning xorijga borish va

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi

mehnat qilishning tartib-qoidalari xususida yetarlicha ma'lumotlarga ega bo'lmashligi hamda firibgarlar tuzog'iga ilinib qolishidadir. Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, bugungi kunda o'q otar qurol va o'q dorilarning noqonuniy aylanishiga qarshi kurashish faqatgina huquqni muhofaza qiluvchi organlar yoki malum bir tashkilotlarning vazifa va majburiyati emas balki butun bir jamiyat oldida turgan katta bir vazifa hisoblanadi. Shunday ekan bu ishni amalga oshirishda hamma birgalikda harakat qilishi lozim.

Adabiyotlar:

O'zbekiston Respublikasining O'RQ-330-coH 17.08.2020 “Odam savdosi to'g'risida” gi Qonun.

1. “Odam savdosiga qarshi kurashish to'g'rida”gi O'zbekiston respublikasi qonunchiligiga o'zgartirish qo'shimchalar kiritish to'g'risida 157-son 17.07.2017 qonuni
2. O'zbekiston Respublikasining 560-II-coH 11.12.2003. “Axborotlashtirish to'g'risida” gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 22.08.2022 yildagi PQ-357-son “2022-2023-yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasini yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida” gi Qarori.
4. O'zbekiston Respublikasining 407-son 16.09.2016. “Ichki ishlar organlari to'g'risida” gi Qonuni.